

koja je vladala, on baci pogled na stabla koja kao da su se razmicala i propuštala senke drmskih razbojnika i velikih livada s divljim konjima.

Napravivši štap od drenovine (a imao ih je već čitavu kolekciju), počeo da pretražuje po žbunju: lagano su se ukazivali mrki klobuci pečuraka koje su u donjem delu bile žute kao gušćija koža. Brao ih je i slagao u kesu. Rojevi mušica su zujali oko cvetova. Odjednom začu neki glas u vazduhu, a to ga ne iznenadi, jer mu se često događalo kada je bio sam. Odgovarajući, on diže glavu i baci pogled prema kestenovim granama.

I ne želeći to, baci pogled prema liticama: zlatni soko je, kao za inat, leteo prema orlovom gnezdu. Kao i obično, leteo je sam, a umesto perja, kao da je imao mnogo perli. Zatim se okrenu i odlete iza »Stena vetrova«.

Evaristo oseti jezu po telu, kao da je poliven ledenim valom. I prokle Tinkea jer je bio najbolji lovac u dolini.

Stigao je pod stene s gnezdima, stene u obliku luka, s kojih je kapala voda. Ali mada se trudio, ne ugleda ni sokola ni orla.

Pričalo se da se tamo na časak pojavila vila i da je odmah zatim nestala iza velikih trava. Za trenutak se na nebu uzdigao zlatni soko: to ga je vila slala da svojim letom, govorili su stari, prenese poruke i dobre želje gorštacima.

Evaristo se vratio kući kada je horizont već bio ispunjen zalaskom sunca: glečeri i tirkizne planine kao da su hteli da potisnu noć i zalazak sunca, toliko su se jasno ocrtavali na nebu.

Mama i baba ga pohvališe zbog pečuraka i nagovoriliše ga da ode da se odmori. Posle večere, kao i obično, sede u ugao blizu ognjišta. Iako je još uvek bilo leto, noć je ipak bila sveža. Posmatrao je kako plamenovi gore i kako se pretvaraju u pepeo. Okolo mrak: gaseći se, slabi plamčići kao da su hteli da progutaju i senke stola, stolica, načvi.

Iz podruma dopreše šumovi. Mame nije bilo, a baba ga je požurivala na spavanje.

Svici su se iskrili na prozoru. Iz pravca sela dopirali su šumovi i žubori. Mesec se pojavio, strašan i nestvaran izvirujući iza crnih planina. Lagano se uzdižao i pretvarao u sjajni krug.

Evaristov san bio je isprekidan i lagan. Kao čopor pobesnelih pasa, smenjivali su se snovi i misli pretvorene u fantazme.

Pred zoru je pogledao kroz prozor: po livadi su se kretale životinje. Ako bi se približile senkama šume, nestajale bi, a ponovo bi se pojavile udaljujući se. Nekoliko njih, odvojivši se od krda, podižu njuške u vazduh i odjednom započe glasom rog o rog. U još nejasnom svetlu rane zore, moglo se videti kako su se stezale, mrsile, savijale te životinje veće od kože i vrlo hrabre. Evaristo je osetio prešao ostaje bez daha, a neki čudan, jak i do tada nepoznat bol, počeo da ga golica u grlu. Jedna od životinja koje su se borile stropoštala se na zemlju. Ostale su se zaustavile, nepomične kao kamenje skotrljalo s planine. Zatim trkom, s pobednikom na čelu, krenuše prema šumama.

Okrugla i blistava senka kao da počeo da dotiče uginulu životinju. Evaristu se zavrtelo u glavi i oseti bol i grebanje u grlu. Učini mu se kao da prisustvuje zabranjenoj predstavi i obuže Bellan neko osećanje krivice prema svemu i svima.

Izenada, kada je senka postala blistava, niska i koncentrisana, životinja podiže glavu i uz trzaj, čitavo telo. Ali ne krenu prema šumi, nego put pećine s vilama. Neki mačak, pretrčavši na brzinu stazu, sakri se u grm.

Pojavio se orao, koji je izgledao još veći, i poleteo prema vrhovima Apenina. Odjednom, iznenada promenivši pravac, polete prema kestenovoj šumi: zlatni soko je lebdeo nad vrhovima drveća. Orao počeo da ga sledi na udarajući krilima. Nasuprot nežnom zelenilu ranog leta i čistom nebu zore, izgledao je još crnji. Ostale ptice učutaše, samo je neka kreja graktala kao da se ismeva.

To popodne dečak krenu u potragu za pečurakama. Na momente bi bol u grlu minuo, a zatim bi osetio neku vrućinu u glavi, i činilo mu se kao da će mu se rasprsnuti slepoočnice, a miris krvi mu je ispunjavao nozdrve. Pojede nekoliko jagoda i oseti gorčinu u ustima. Krenu još dublje u šumu i naiđe na vreli izvor čija je voda imala ukus sumpora; pio je sve dok se nije zasitio.

Vraćajući se istim putem, u jednom udubljenju opazi oblak muva. Krenu u tom pravcu i ugleda nešto u travi. Hodao je ne dišući: pred njegovim nogama nađe se zlatni soko krila rastvorenih kao na krstu, s ranom na glavi, a iz utrobe su kapale crvene i beličaste nit. Ali kandže su bile nepovredene i lagano su podrhtavale, kao da bi htele da stegnu ili zadrže neke nevidljive elemente. Podiže ga: s kljuna kanu nešto sluzi.

Zbrkana osećanja ošamutiše dečaka. Sokolovo perje svetlucalo je kao niz zlatnih pločica.

Kod kuće su se i mama i baba zbunile i počeoše da govore šapatom.

Predveče, oslanjajući se o svoj štap i klateći se, dođe seoski kepec: on, koji je pre svih mogao da proдре u tajne i da ih sazna, a sem toga je bio i srećne ruke u svakom poduhvatu. Osmotrivši zlatnog sokola, namršti čelo. Zatim preuze na sebe brigu da ga preparira.

Jednog jutra Evaristo ne ustade iz kreveta: u grlo kao da se zabolo stotinu igala. Zabrinute, mama i baba mu donesoše u postelju šolju toplog mleka.

U toku dana kepec donese zlatnog sokola, objašnjavajući da je uspeo da ga sačuva i pored toga što su mnogi pokušavali da mu ga ukradu. Tako ga je vešto preparirao – poluotvoren klju, krila lako raširena, a iznad hrastova grančica – da je izgledao kao živ.

Dečak osmotri sokola u zelenkastoj sumaglici: sve mu se izmešalo, jedino je soko i dalje lebdeo po sobi. Neko mu je opipao čelo i pomilovao ga: bila je to neka ruka, meka i namirisana parfemom s dodatkom limuna. Zatim začu i glas: »To je difterija«.

U kući je zavladao metež. S tim u ušima, Evaristo usnu. Spavao je praznim i crnim snom. Probudio ga jak bol, kao da mu omčom stežu grlo. Učini mu se da je već dan, svetao i zapaljen, dan koji je privukao zvezde i mesec, a oni su svetleli još jače nego sunce. Zatim, uz tutnjavu, začu neki strani glas kako govori: »Tu se traži vešt čovek, ali zaista vešt«.

»Lovac Tinke koji goni lisice i zečeve«, odgovoriše mu.

Na dečakovo čelo i glavu spustiše se tanki i meki prsti. Kada su se udaljili, na prozorskom oknu pojavila se lagana senka, kao paučina.

Na gumnu se moralo sakupiti mnogo sveta, i čulo se kako govore o Tinkeu.

Evaristu se učini kao da je na žeravici, usred dima u kakvoj ugljari. Zatim oseti bol na boku: možda je to neki pas nasrnuo, pas koji mu je već dugo mutio misli.

Progutao ga je mrak, kao da je utonuo u tamu pećine. Nekoliko dana posle toga, iznemoglim glasom upita mamu:

»A zlatni soko?«

»Pozeleo ga je onaj ko je zbog tebe za tren oka prešao planine i doline!«

Evaristo zaplaka gušeći se vrelim suzama.

Čitav njegov život (dvadeset godina posle tog dana, kao usamljena lualica ubijen je na periferiji nekog grada), bio je ispunjen upozorenjem da bi, da je zlatni soko ostao njegov, sve moglo da krene drugačijim tokom.

Vincenzo Pardini, *Il felco d'oro*, Arnoldo Mondadori Editore, Milano 1983).

* Beleška i prevod: S. Bellan Falletti

Beleška o piscu

Vincenzo Pardini je rođen 1950. u blizini grada Luka (Lucca). Pripada generaciji najmlađih italijanskih pisaca, koji tek treba da se nametnu čitalačkoj publici. Prevedena pripovetka, umnogome karakteristična za ovoga autora, objavljena je u istomenoj zbirci »Zlatan soko«. To je prva zbirka mladog pisca, mada je do sada objavljivao u najboljim italijanskim književnim časopisima (»Nuovi argomenti«, »Paragone« i dr.). Za Pardinija pripovetka ili priča nikada nije sama sebi svrha: cilj nikada nije prikazati samo događaj; smisao se otkriva tek i samo u sklopu s čovekovom sudbinom, a ona je gotovo uvek povezana s prirodom. Priroda kao da je odlučujući faktor u realizaciji te sudbine, no ipak je i ona bezlična i neraskidivo vezana za čoveka. U tom prstenu javljaju se, mada retko, i ženski likovi, koji gotovo uvek imaju sekundarnu ulogu.

ubijači osa

tomislav marijan bilosnić

iški kralj, kozoroz, i Goran Babić

Razgovore vodimo kao gospode, besmislene. Pokazujemo nemir, i šutimo. Prvo što pitamo: duhovi, mogu li u zvijezde ući, ili su u zvijezde zavukle se životinje. Iški kralj, čovjek jedući zemlju, jedući zrak, postao trbuh. Treba li golom srcu dugo da umre. Spor rješavamo skidanjem kruna, štita koji se ocrtava kao sjena čempresa. Između dva zuja osa nekada su bili ljudi, sad gušteri bruse repove. Visoki kozorog, od kojeg nam se zavrti, zakratko svuče rog.

U kući ljeta smišljamo nerad. Povelje tražimo, stare knjige, i pisma, i svaku drugu utjehu. Današnji dan prati drugi, već sutrašnji, kao što dvorjanici prate kralja izmjenjujući se mučno. U pamćenju mračno pojavi se dno. Tad uspomene pišemo u kojima pokojnici zборе, i vraćaju se noću. Pod krevetom krijemo pauka i prigušeno s njim razgovaramo. U vrtu uštap djecu uznemirio, osjećaju noć pretvorenu u glasove životinja.

Ujutro vidimo ribe, smokve, i puževe, vidimo rogače, i masline kao sudbinu, koja korača ispred očiju. I kuja je krenula na put za Korinjak, međ' zubima plivaju joj srdele. Skorpioni uhvatili se za kamenje, trzaju se na dodir vode. Na podnevnom suncu presavijaš novine, ose padaju razorene, bez otpora. Kad tako ih ubijaš dozivaš mrave.

Naokolo samo otpala krila, i zuj. A mogli smo tresti bajame na raštrkanom suncu. Sad sudac si koji sudi, štiti i putuje, nestaje, ne govori, živi dovoljno i bolno s tijelom punim soli. Da i ja ubijem leptiricu što zaljepila se za prozorsko staklo, što ulazi u kuću i udara o svjetlo?

Iž, kolovoz '82.